

HRANT DINK SUİKASTİ 2. YIL RAPORU

Av. Fethiye ÇETİN

Av.U. Deniz TUNA

Hrant Dink cinayetinin üzerinden iki yıl geçti. Cinayetin birinci yılında hazırladığımız raporun sonuç ve değerlendirme bölümünde şöyle tespitlerde bulunmuştuk:

**Hrant Dink cinayeti, cinayete hazırlık süreci, Hrant Dink'in hedef haline getirilmesi, cinayetin teşvik edilmesi, güvenlik güçlerinin sürece dahil, tetikçinin hazırlanması ve cinayetin işlenmesi ile bütünlük arzeden bir süreçtir. Bir bütün olarak yürütülmesi gereken bu süreç, parçalara ayrılarak, bütünle ilişkisi koparılmış ve soruşturma yürüten makamların süreci bütünüyle görmesi engellenmiştir. Cinayet, öncesi ve sonrası ile bir bütün olarak değerlendirilip soruşturulmadıkça Hrant Dink cinayeti soruşturmasında sonuca ulaşmak mümkün değildir.*

** Hrant Dink'in yaşamının yakın, açık ve ciddi tehlike altında olduğu, güvenlik güçleri ve tüm istihbarat birimleri tarafından tespit edilmesine hatta cinayetin işleniş biçimine ilişkin tüm ayrıntıların istihbarat görevlilerince bilinmesine rağmen hiçbir önlem alınmamış, aksine kimi kamu görevlilerinin bulguların, delillerin üstünü kapatma eylemlerine giriştikleri, durumun vahametini ve ciddiyetini gizledikleri, birbirlerinden bilgi gizledikleri, birbirleri ile görevlerini unutacak denli çatışma içinde oldukları ortaya çıkmıştır.*

Hrant Dink cinayeti konusunda Jandarma, Emniyet ve MİT arasında herhangi bir bilgi paylaşımı olmamıştır. Bilgi ve duyumların ve gerekli tedbirlerin tartışılması yönünde aralarında bir koordinasyon bulunmadığı, tam tersine bu kurumların birbirlerinden bilgi sakladığı, cinayet sonrasında da birbirlerini suçladıkları görülmüştür.

** Soruşturma sırasında soruşturulan kamu görevlileri görevlerini sürdürmeye devam etmiş, soruşturma dosyasına herhangi bir dosyaya sundukları gibi delil sunmuşlardır. Bu kişiler, görev yaptıkları birimin amiri, müdürü ya da komutanı konumundaki kişilerdir. Soruşturmalar bu kamu görevlilerinin sundukları delillere dayanılarak yapılmıştır. Sadece bu durumun kendisi dahi soruşturmaların güvenilir ve bağımsız olmayacağını, etkili ve sağlıklı sonuçlara varılamayacağını kanıtlarından biridir.*

** Haklarında soruşturma yapılan görevliler, sadece idari soruşturma dosyalarına değil İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca Hrant Dink cinayeti ile ilgili yürütülen soruşturmaya da delil ve belge sunmuşlardır. Hatta bu görevlilerin bir kısmı bugün dahi İstanbul 14.Ağır Ceza Mahkemesi'nde yürümekte olan davaya delil ve belge sunan kişi durumundadırlar. Hrant Dink cinayetinin, bu görevliler vazifelerine devam ettiği, soruşturma süreçlerine bilgi, belge ve delil sunma konumunda bulundukları sürece aydınlatılamayacağı çok açıktır.*

Yukarıdaki tespit ve öngörülerimiz bugün, cinayetin üzerinden iki yıl geçtiği halde, ne yazık ki halen geçerlidir ve aradan geçen bir yıla rağmen önemli hiçbir gelişme yaşanmadığı gibi, aksine, dava ve soruşturma süreçleri karmaşılaştırılarak ve birden fazla parçaya bölünerek

her bir parça bütünden koparılıp anlamsızlaştırılarak önemsizleştirilmiş, üstü kapatılmış böylece adalete erişim önünde ciddi engeller yaratılmıştır.

Son bir yıl içindeki gelişmeleri daha rahat izleyebilmek için Hrant Dink, dava ve soruşturma süreçleri, yine aşağıdaki başlıklar altında tasnif edilmiştir.

ANA DAVA

Geçen yıl 8'i tutuklu 11'i tutuksuz toplam 19 sanığın yargılandığı bu davadaki en önemli gelişme, sanık sayısının bir artarak 20'ye ulaşmasıdır. Davanın sanıklarından Yasin Hayal'in ağabeyi Osman Hayal'in cinayet günü İstanbul'da bulunduğu tespit edilmiş, geçen duruşmada tanık sıfatıyla duruşmada dinlenen bu şahıs, hakkında ek iddianame hazırlanarak davaya dahil edilmiştir.

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2007/428 Esas sayılı dosyasıyla yürütölen davanın duruşmaları, uygun salon bulunamadığı için yine aynı salonda yapılmaya devam edilmiş ancak, duruşmaların teknik araçlarla kaydedilmesi için gerekli donanım sağlanmışır.

Yargılanmakta olan katil zanlısının Haziran 2008'de 18 yaşını doldurmasıyla duruşmaların kapalı yapılması yönündeki karar kaldırılmışır. Bu tarihten itibaren duruşmalar, fiziksel koşullar izin verdiği ölçüde izleyicilere ve basına açık olarak yapılmaktadır.

Trabzon, İstanbul ve Samsun'da ayrı ayrı yürütölen soruşturma ve davaların, fiili ve hukuki irtibat nedeniyle ve yürütölen dava ve soruşturma konularının bağlantılı suç kapsamında bulunması nedeniyle ana davada birleştirilmesi talepleri her düzeyde ve her seferinde reddedilmiş ancak red gerekçelerinin hukuki ve doyurucu olmadığı dikkat çekmiştir.

Müdahil vekillerince, "Hrant Dink'in öldüröleceğı bilgisine sahip oldukları halde cinayeti engellemeyen ve Hrant Dink'i koruma altına almayan kolluk güçleri aleyhine", TCK 83. madde kapsamında Trabzon Sulh Ceza, Trabzon Savcılığı, İstanbul Savcılığı ve İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde, defalarca suç duyurusunda bulunulmuş, yine bu gerekçelerle davaların ana dava dosyasında birleştirilmesi talep edilmiştir. Ancak, gerek savcılıklar ve gerekse mahkemeler, yasanın kesin ve açık hükmüne rağmen, her seferinde, hukuki yönden ikna edici olmayan gerekçelerle bu talepleri reddetmişler ancak hukuken tam da bu olaya uygun olduğu değerlendirilen TCK m. 83'ün hangi durumlarda ve kimlere karşı uygulanacağı konusunda bir içtihat geliştirememişlerdir.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü Görevlileri Hakkında

İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında, cinayetin hemen ardından 4483 Sayılı Yasa uyarınca başlatılan ön inceleme süreci, üçüncü kez yapılan inceleme sonucunda Bölge İdare Mahkemesi tarafından verilen gerekçesiz ve yasaya açıkça aykırı bir kararla sona erdirilmiştir.

İçişleri Bakanlığının görevlendirdiği mülkiye müfettişlerince yürütülen incelemeler sırasında dosya iki kez bilirkişilere gönderilmiş ve bilirkişi olarak seçilen uzman istihbaratçılardan İstanbul Emniyet görevlilerinin Trabzon'dan gönderilen yazının gereğini yapıp yapmadıkları, bu konuda bir ihmallerinin olup olmadığına ilişkin rapor düzenlemeleri istenmiştir. Konunun uzmanı olduğu söylenen bilirkişilerce hazırlanan raporlarda ve incelemeler sonucu müfettişlerce hazırlanan raporlarda, Celalettin Cerrah dahil olmak üzere, İstanbul Emniyet Müdürlüğünde görevli en alt kademedен en üst kademeye kadar görevli memurların sorumlulukları olduğu yönünde görüşler bildirilmiştir.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri Trabzon Emniyet Müdürlüğünden 17.02.2006'da gönderdikleri yazı üzerine gerekeni derhal yaptıklarını iddia etseler de, böyle olmadığı, Yasin ve Osman Hayal hakkında yapılan işlemlerin cinayetten sonra yapıldığı, bilirkişi raporlarında ve ön inceleme raporlarında açıkça tespit edilmiştir.

Hatta, bilirkişiler ve müfettişler, bu işlemlerin cinayetten sonra yapıldığını gizlemek için sahte evrak düzenlendiği kuşkusunu da açıkça dile getirmişlerdir.

Üç ön inceleme ve iki bilirkişi raporuna dayanarak hakkında her seferinde soruşturma izni verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirilen ve Valilikçe üç kez de soruşturma izni verilen İstanbul İstihbarat Şube Müdürü Ahmet İlhan Güler dahil 6 polis memuru, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi tarafından, 5 klasör içinde muhafaza edilen binlerce sayfa belgeye, bilirkişi raporu ve ön inceleme raporlarına rağmen iki satırlık gerekçesiz kararla soruşturulmaktan ve sorumluluktan kurtarılmıştır.

İç hukukta tüketilen ve müdahilleri ve avukatları ve vicdan sahibi herkesi derinden sarsan bu karar üzerine, müdahil avukatlar konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımışlar ve bunun yanında, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Hakimlerini Hakimler ve Savcılar Kuruluna şikayet etmişlerdir.

Trabzon Emniyet Müdürlüğü Görevlileri

İstanbul Emniyetinde bunca hukuksuzluk yapılmışken, Hrant Dink'in öldürüleceği bilgisine bütün ayrıntıları ile vakıf olan ancak hiçbir önlem almadıkları gibi, cinayet sonrasında da delilleri gizlemekle, yok etmekle vb suçlanan; bu sebeple de durumları belki de daha şüpheli olan Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri de tüm inceleme ve soruşturma süreçlerinden kendilerine en ufak bir kusur dahi atfedilmeden çıkmışlardır.

4483 Sayılı Kanun uyarınca hazırlanan ön inceleme raporunda ve Valilik İl İdare Kurulu kararında, Trabzon Emniyet Müdürlüğü görevlileri kusursuz bulunmuş ve hiçbir görevli hakkında soruşturma izni verilmesine gerek duyulmamıştır. Bu karara, müdahil vekillerince yapılan itiraz, Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'nin gerekçesiz ve iki satırlık kararı ile reddedilmiş ve böylece iç hukuk yolları tüketilmiştir.

Trabzon Cumhuriyet Savcılığı'nca Trabzon Emniyet görevlileri hakkında yürütülen soruşturmada ise, kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiş bu karara karşı müdahil vekillerince Rize Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde yapılan itiraz da reddedilerek iç hukuk yolları bu soruşturma konusunda da tüketilmiştir.

Müdahil vekilleri, Trabzon Emniyet görevlileri hakkında yürütülen bu her iki dosyayı da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımışlardır.

Trabzon Jandarma Görevlileri

Trabzon Jandarma Komutanlığı görevlileri hakkında yürütülen ön inceleme sonucunda iki jandarma görevlisi Okan Şimşek ve Veysel Şahin hakkında Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesinde görevi ihmal iddiasıyla açılan davanın 20.03.2008 tarihinde yapılan duruşmasında ifade veren bu iki jandarma görevlisi, Yasin Hayal'in eniştesi Coşkun İğci'den Hrant Dink'in öldürüleceği yönünde istihbarat almalarının ardından durumu üstlerine bildirdiklerini ancak komutanları Ali Öz'ün toplantı sırasında "bunu sonra konuşuruz" diyerek konuyu kapattığını ve bir daha da gündeme getirmediğini söylediler. Bu çarpıcı açıklamaların ardından tanık olarak ifadesine başvurulana diğer jandarma görevlileri de Okan Şimşek ve Veysel Şahin'in anlatımlarını doğruladılar.

Okan Şimşek ve Veysel Şahin'in verdiği ifadenin ardından Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi, başta Trabzon Jandarma Komutanı Albay Ali Öz olmak üzere diğer görevliler hakkında suç duyurusunda bulunulması için dosyayı savcılığa gönderdi ve Trabzon Savcılığı da bu suç duyurusu ile müdahil vekillerinin şikayetini birleştirerek ön inceleme yapılması için İçişleri Bakanlığına başvurdu. Bakanlık tarafından görevlendirilen müfettişlerin yaptığı ön inceleme sonucunda jandarma görevlileri hakkında soruşturma açılması yönünde karar verildi. Bunun üzerine Trabzon Savcılığı gerekli soruşturmayı yürüterek Ali Öz, Metin Yıldız, Hüseyin Yılmaz, H.Ömer Ünalır, Gazi Günay, Okan Şimşek, Veysel Şahin ve Önder Araz hakkında bir iddianame düzenleyerek dava açılmasına karar verdi.

Okan Şimşek ve Veysel Şahin'in yargılandıkları davada beklentileri yükselten gelişmeler yaşanmış olmasına rağmen bir devlet geleneğinin yeniden karşımıza çıkacağına sinyalleri veriliyor. Trabzon 2. Sulh Ceza Mahkemesi, yaptığı yargılama sırasında ulaştığı deliller sonucunda işlenen suçun basit görevi ihmal olarak değerlendirilemeyeceği, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından TCK madde 83'ün koşulları açısından bir yargılama yapılması gerektiğinden bahisle dosyayı Ağır Ceza Mahkemesine göndermişti. Ancak bu kararı incelemekle görevli asliye ceza mahkemesi, yine tatmin edici hiçbir gerekçe göstermeden bu görevsizlik kararını kaldırmış ve davanın sulh ceza mahkemesinde görülmeye devam edilmesine karar vermişti.

Samsun Emniyet Müdürlüğü ve Jandarma görevlileri

Bu iki yıl içinde yaşanan ve insanların adalet duygusunu derinden yaralayan gelişmelerden biri de Samsun Emniyet Müdürlüğünde görevlilerin yargılandıkları davanın beraatle sonuçlanmasıdır. Bilindiği üzere, Ogün Samast cinayetin ardından Samsun'da yakalanmış ve emniyet müdürlüğüne götürülmüştü. Burada diğer zanlılar gibi nezarethane ya da 18 yaşından küçük olduğu için buna uygun bir yerde tutulması gerekirken çay ocağında bekletilmişti. Beklerken yalnız değildi, bilcümle emniyet ve jandarma görevlileri katil zanlısı Ogün Samast'la fotoğraf çektmek için sıraya girmiş, zanlının eline bayrak verilerek poz vermesi sağlanmış ve üstünde “vatan toprağı kutsaldır, kaderine terk edilemez” yazılı bayraklı takvimin kadrja girmesi için özel çaba sarf edilmişti.

Bir katil zanlısına zanlı değil de kahramanmış gibi muamele eden, resmi üniformalarıyla fotoğraf çeken ve çektiirenlerin kimler olduğu bilindiği halde yalnızca iki görevli hakkında dava açılmıştı. Suçlama ise, bu fotoğrafların basına sızdırılmasını önlememek ve zanlıyı çay ocağında tutmuş olmaktır.

Haklarında dava açılan bu iki görevli dışındaki emniyet ve jandarma görevlileri hakkında, Samsun Cumhuriyet Savcılığınca kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmişti. Bu karara, itiraz merci olan Çarşamba Ağır Ceza Mahkemesinde itiraz eden müdahil vekilleri, itirazlarının reddi kararı üzerine, iç hukuk yolları tüketildiğinden konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımışlardır.

Dava açılan iki emniyet görevlisi hakkında ise, Samsun 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nin beraat kararı vermesi üzerine, karar, müdahil vekillerince temyiz edilmiştir.

TBMM İnsan Hakları Komisyonu Raporu

TBMM İnsan Hakları Komisyonu, Hrant Dink cinayeti ile ilgili hazırladığı raporunu kamuoyuna açıklamıştır.

Komisyon, raporun sonuç bölümünün 183. sayfasında yürüttüğü araştırma ile ilgili şu sonuçlara ulaşmıştır:

“Hrant Dink’ e yönelik bir tehlikenin Emniyet ve Jandarma personeline öğrenilmiş, tehlikenin varlığı konusunda gerek yazılan yazının akıbetinin tam olarak araştırılmamış olması ve gereğinin yapılamamış olması gerekse Coşkun İğci'nin İl Jandarma Komutanlığının kayıtlı bir haber elemanı olmasa bile kendisinden alınan haberin ve bilginin yeterince araştırılmaması ve değerlendirilememesi sonucunda idari makamların bu tür bir riski bilebilecek durumda olmalarına rağmen, her kademedeki sorumluların ihmali sonucunda tehlikeyi önlemek için gereken tedbirleri almadığından tehlikenin gerçekleşmiş olduğu ve Hrant Dink adlı vatandaşımızın yaşamını yitirmiş olduğu,

Dolayısıyla gerek Anayasamızın 17 nci maddesinde gerekse iç hukukumuzun bir durumunda olan AİHS nin 2 nci maddesinde korunan yaşam hakkının korunmasına yönelik olarak alınması gereken tedbirlerde eksikliklerin yaşanmasına neden olduğu ve Devletin pozitif yükümlüğünü yerine getiremediği gibi bir durumla karşı karşıya gelinebilecek bir ortamın yaratılmış olduğu,”

Bu rapor ve bundan önce yapılan tüm soruşturmalar Hrant Dink’in öldürüleceğinin tüm kolluk birimleri tarafından bilindiğini buna rağmen hiçbir önlem alınmadığını açıkça ve bir kez daha belgelemiştir.

Başbakanlık Teftiş Kurulu Raporu

Başbakanlık Teftiş Kurulunca yürütülen incelemeler sonucunda hazırlanan 02.12.2008 tarihli raporda bugüne kadar yürütülen inceleme ve soruşturmalarda kolluk birimlerinin sorumluluğuna ilişkin önceki tespitlerin doğrulanmasının yanında, ortaya çıkmayan bilgilere ulaşılmıştır.

Bu, bir yanıyla suikastın aydınlatılması için yeni ipuçları ya da bir umut ışığı gibi görünmekle birlikte, yukarıda özetlemeye çalıştığımız üzere, yürütülen onca inceleme ve savcılık soruşturması sırasında ve hatta yürümekte olan davada ulaşılamayan bu bilgilere, soruşturma ve yargılama makamlarına göre daha sınırlı yetkilere sahip bir kurulun çalışması sonucunda ulaşılmış olması oldukça düşündürücüdür.

Bu durumla ilgili değerlendirmelerimiz saklı kalmak üzere, raporda ulaşılan sonuçlardan bir kısmı aşağıdaki gibidir:

“Trabzon İl Emniyet Müdürlüğünün Hrant Dink cinayetinden yaklaşık bir yıl önce elde ettiği istihbari bilgileri olgunlaştırmak suretiyle çalışmalarını planlı operasyona dönüştürerek, konu hakkındaki gelişmelerden İstanbul Emniyet Müdürlüğünü ve İstihbarat Daire Başkanlığını bilgilendirmesi gerekirken bu görev ve sorumluluğunu yerine getirmediği,

benzer şekilde Trabzon İstihbarat Şube Müdürlüğünün İstanbul İstihbarat Şube Müdürlüğüne muhatap 17.02.2006 tarihli yazısında “şahsa yönelik çalışmaların devam ettiği” ve bu şube görevlileri arasında bahse konu yazı üzerine yapılan telefon görüşmesinde de “İstanbul’a gelişmelerden haber verileceği” ifade edilmesine rağmen 07.04.2006 tarihli raporla elde edilen ilave bilgiler ve gelişmeler hakkında ilgili kurumların bilgilendirilmediği”

“... Yasin Haya’ın Hrant Dink’e yönelik eylem planına dair istihbari bilgilerin yanında, Raporumuzun aynı bölümünde yer alan; Ermeni Patriği Mesrob Mutaftyan’ın dilekçesi ve Hrant Dink’e yönelik suikast tehditleri ile o dönem Hrant Dink’in yargılama sürecinde yaşanan diğer olaylarda dikkate değer hususlar bulunmakla beraber,

İstanbul Emniyet Müdürlüğüne Hrant Dink'in korunması konusunun değerlendirmeye alınması yönünde herhangi bir girişimde bulunulmayarak görevin ifasında gerekli hassasiyetin gösterilmediği değerlendirilmiştir”

Teftiş Kurulunun bu tespitlerine göre, Trabzon ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri görevlerini yapmamışlardır.

Teftiş Kurulunun bir tespiti daha vardır:

“...Bu tespitler ışığında, Trabzon İstihbarat Şubesinin 17.02.2006 tarihli yazısı üzerine planlı operasyon ihtimaline yönelik değerlendirmelerin yapılarak, İstihbarat Şubeleri arasındaki koordinasyonun sağlanması ve sürecin takibinin yapılması ile ilgili Hrant Dink'e yönelik koruma önlemlerinin alınması konusunda elinde yeterli bilgi mevcut olmasına rağmen, (özellikle YİE Erhan Tuncel'in görevine son verilmesinin ardından) Hedef Şahıslar Programı ile ilgili Tamim'e göre gerekli değerlendirmelerin ve buna bağlı olarak koruma tedbiri alınmaması nedenleriyle, görevlerini gereği gibi yerine getirmediikleri değerlendirilen C Şubesi Müdürü Ali Fuat Yılmaz, aynı dönem ilgili Merkez Haberalma Daire Başkan Yardımcıları ile Trabzon İl Emniyet Müdürlüğü yaptığı dönemden İstihbarat Daire Başkanı olarak görev yaptığı döneme kadar sürecin başından sonuna tüm aşamalarından haberdar olan ve gerekli değerlendirmeleri yapabilme yetkisine sahip olduğu görülmekle görevini ihmal ettiği değerlendirilen İstihbarat Daire Başkanı Ramazan Akyürek ve tespit edilecek diğer görevliler hakkında görevi ihmal nedeniyle 4483 sayılı Yasa hükümlerine göre İçişleri Bakanlığınca Ön inceleme yapılmasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır.”

Şimdi altında başbakanın imzası olan bu rapor sonucunda ne gibi bir işlem yapılacağı merak konusudur.

DEĞERLENDİRME

4483 sayılı kanun kamu görevlilerine kalkan olmuştur

4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca yürütülen soruşturmalar ceza yargılamasının amacı olan maddi gerçeği ortaya çıkarmaktan uzak olduğu bu süreçte bir kez daha anlaşılmıştır. Bu yasa uyarınca yapılan inceleme ve soruşturma süreçlerinde haklarında ön inceleme yürütülen kamu görevlilerine isnad edilen fiiller ceza kanununda düzenlenmiş suçlardır ve her birinin cezai yaptırımları vardır. Yani anılan kamu görevlileri personeli bulundukları idari birimin öngördüğü kurallara uymadıkları için değil, ülkede yaşayan tüm yurttaşlar açısından uygulama alanı bulan ceza kanununda yazılı hükümleri ihlal ettikleri gerekçesiyle zan altındadırlar. Dolayısıyla ceza kanununda düzenlenen suçları işleyip işlemedikleri idarenin memurlarınca yürütülen incelemelerle değil ancak cezai soruşturmalarla ortaya çıkarılabilir. Çünkü bu tür incelemelerin amacı maddi

gerçeği ortaya çıkarmak değildir; böyle olmadığı için de maddi gerçeği ortaya çıkarmak üzere gerekli araç ve yöntemlerle donatılmış değildir. Öncelikle;

4483 sayılı yasa uyarınca, kamu görevlileri hakkında inceleme başlatılmış olması, bu kişilerin mesleki yaşamlarında herhangi bir değişiklik yaratmamakta, görevlerine eskisi gibi devam etmekte ve bu süreçte sorumluluklarını gizlemek için sahte evrak düzenleme, olası tanıkları etkileme gibi fiilleri gerçekleştirmelerine engel olacak (görev yerini ya da makamını değiştirme gibi) bir önlem içermemektedir. Dolayısıyla kendilerine yönelik herhangi bir yaptırım tehdidi hissetmeyen kamu görevlilerinin gerçeğe aykırı beyanlarıyla inceleme süreçleri sonuçsuz kalmıştır.

Bu şekilde yeterli ve gerekli inceleme usulleri izlenmeden yürütülen inceleme sonucunda alınan karar yine etkin ve bağımsız bir başvuru yolu olarak değerlendirilmesi mümkün olmayan Bölge İdare Mahkemesinin denetimine sunulmaktadır. Ancak bu kanun uyarınca Bölge İdare Mahkemeleri yalnızca dosya üzerinde hukukilik denetimi yapmakta olduğundan müfettişler tarafından yürütülen incelemedeki aksaklıkları ortadan kaldıracak nitelikte değildir.

TCK m. 83 neden var?

Bu madde, 765 sayılı kanunda bulunmayan, 2005 yılında ceza kanunda yapılan değişikliklerle 5237 TCK'ya alınan yeni bir hükümdür.

5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununun 83. maddesinde “kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi” suçu düzenlenmiştir.

Kasten öldürme suçunun faili herkes olabilir. Ancak, 83. üncü maddeye göre ihmali davranışla kasten öldürme suçunun faili, sadece yükümlü olduğu belli bir icrai davranış gerçekleştirmeyen kişi veya kişiler olabilir. Fail, belli bir davranış yerine getirerek sonucu önlemekle yükümlü olduğu halde, bu yükümlülüğe kasten uymamış ve sorumluluğu ihmal etmiş olmalıdır. Maddenin gerekçesine göre, bu suç kasten işlenmiş olabileceği gibi taksirle de işlenmiş olabilir.

Yükümlülük ihmali ile meydana gelen ölüm sonucuna, failin hareketsiz kalmak ya da yapılması gereken davranışta bulunmamak veya gecikerek bu davranışını gerçekleştirmek suretiyle katkıda bulunması veya neden olması söz konusudur. Fail, kasten öldürme konusunda aktif bir harekette bulunmamakta, öldürme eylemini icra etmemekte, ancak hareketsiz kalmak suretiyle sonucun gerçekleşmesine yol açmaktadır.

İhmali davranışla sebebiyet verilen ölüm neticesinden dolayı sorumlu tutulabilmek için, neticeyi önlemek hususunda soyut bir ahlakî yükümlülüğün varlığı yeterli değildir. Hukukî bir yükümlülüğün ya da yasadan kaynaklanan bir görevin varlığı da gereklidir.

TCK'nin 83. maddenin 2. fıkrasında; ihmali ve icrai davranışın birbirine eşdeğer kabul edilebilmesi için kişinin:

a. Belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda kanuni düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması,

b. Önceden gerçekleştirdiği davranışın başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması, gerektiği düzenlenmiştir.

İhmali hareketle işlenen icrai suçlarda, yasanın önlenmesini istediği sonucun, önlenmemesi söz konusudur. Maddedeki düzenlemeye göre; sonucu önleme yükümlülüğünün kaynağı yasal düzenlemeler olabilir. Çünkü, yasalar kişilere bazı durumlarda koruma ve gözetim yükümlülüğü yükler. Kolluk kuvvetlerinin toplumu ve toplumun her ferdini ve kişilerin yaşam hakkını koruma, kollama ve gözetme görevi vardır.

Hrant Dink'in öldürülmesi olayında, açıkça görülmektedir ki, bu maddede yazılı suç maddi ve manevi unsurlarıyla oluşmuştur. Müdahil vekillerinin bu maddeye dayanarak yaptığı başvurular reddedilmektedir ancak bu reddin gerekçeleri hiçbir biçimde ikna edici olamamaktadır.

BBP-ALPERENLER

Hrant Dink sukiastında mutlaka değinilmesi gereken bir husus daha vardır. Yargılanmakta olan sanıklar ya BBP-Alperen Ocakları üyesidirler ya da üye olmasalar bile bu kurumlarla yoğun ilişki halindedirler.

Yasin Hayal, 2002 yılından bu yana BBP ile ideolojik ve politik olarak bağları bulunan Nizamı Alem Ocakları toplantılarına katılmaktan çaycılığını yapmaya kadar değişik biçimlerde ancak sürekli olarak ilişki halindedir. Nizam-ı Alem Ocakları, Alperen Ocakları adını aldığı da bu ilişkisi sürmüştür. Yasin Hayal Santa Maria Kilisesinin rahibini dövdüğü zaman da, asılsız bomba ihbarında bulunduğu zaman da, McDonalds'ı bombaladığında da, ve Hrant Dink'i öldürmeyi planlama sürecinde ve cinayetin işlenmesi aşamasında da BBP üyesidir.

Erhan Tuncel de aynı şekilde BBP ve Alperen Ocakları ile sıkı irtibat halindedir hatta Yasin Hayal ile tanıştıkları mekan da burasıdır. Alperen Ocağı, Erhan açısından başkanlık için Mustafa Öztürk ile çatışacak kadar da önemlidir. Anlaşılan o ki Erhan Tuncel de BBP için önemlidir. BBP Genel Başkanı Trabzon'a geldiğinde ona eşlik edenlerin arasında Erhan Tuncel de vardır. Hatta genel başkanla Yasin'in durumunu konuşacak kadar da samimidir. Erhan'ın duruşmalardaki ifadelerine göre, ocağın anahtarı hala Erhan'dadır.

Mustafa Öztürk, cinayetin planlandığı dönemde Alperen Ocağı başkanıdır, müstakbel katiller ocağa getirilip kendisiyle tanıştırmakta, planın ayrıntıları ocakta konuşulmaktadır.

Yaşar Cihan BBP Trabzon İl Başkanlığı yapan, Yasin cezaevinde iken maddi ve manevi desteğini esirgemeyen sanıklardan biridir. Aynı şekilde Halis Egemen de BBP Merkez Yöneticiliği yapan ve Yasin Hayal McDonalds bombalamasından dolayı cezaevinde olduğu dönemde ailesi ve kendisi ile yakından ilgilenen biridir.

Hrant Dink'in BBP açısından nasıl bir anlam ifade ettiği ve BBP camiasında nasıl algılandığı geçenlerde devlet televizyonu TRT'de yayınlanan Şahların Labirenti adlı programda bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Programın danışmanları ve programda görüş bildiren Maraş katliamı sanığı Ökkeş Şendiller BBP kurucusu ve üyesidir. Söylediklerinin hiçbir gerçekliği olmayan ve aynı zamanda suç unsuru içeren Ökkeş Şendiller, bu programda Hrant Dink'e hakaret ederek ve onu ve Ermenileri yine hedef göstererek partisinin ırkçı görüşlerini bir kez daha ifade etmiştir. Sahip olduğu ideolojik ve politik görüş açıkça ırkçılık ve yabancı düşmanlığından ibaret olan BBP dikkatle izlenmelidir.

Siyaset, dil ve kültür alanındaki bu ırkçı nefret unsurları, şiddet içeren söylemler temizlenmeden ve bu söylemlerin sahipleri gerekli yaptırımlara tabi tutulmadan yeni cinayetlerle karşılaşmayacağımızın güvencesi yoktur.

SONUÇLAR

* Cinayet öncesi süreçte yaşanan bütün gelişmelere, yasal düzenlemelere ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu ve Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarında, *"Hrant Dink'in yaşamının yakın ve ciddi tehdit altında olduğunun emniyet birimleri tarafından değerlendirilmiş olması gerektiği ve kendisine koruma sağlanması gerektiği"* yönündeki somut tespitlere rağmen **Hrant Dink'e neden koruma sağlanmadığı ve koruma sağlamayanların neden yargılanmadığı soruları hep cevapsız kaldı.**

* Gelineen noktada, MİT, Jandarma ve Emniyetin Hrant Dink'in öldürülmesi olayındaki sorumlulukları ve işbirliği ve koordinasyon sağlama konusundaki kusurları, birbirlerinden bilgi ve belge sakladıkları ve kendilerini kurtarmak için birbirlerini suçladıkları bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Birbirleriyle kavgalı bu üç kurumun aralarındaki çatışmaya rağmen iki konuda uyum içinde olmaları ve birlikte hareket etmeleri dikkat çekiciydi:

Hrant Dink'in öldürüleceğini bilmelerine rağmen onu korumak konusunda hiçbir önlem almama konusundaki kararlılıkları,

Hrant Dink'in katil zanlısına/zanlılarına kahraman muamelesi yapmaları.

*Yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere, bu şekilde yürütülen incelemeler ve soruşturmalarla bu suikastın aydınlatılamayacağı, cinayet öncesi ve sonrasındaki sürecin bir bütün olarak ele alınarak, ana davada birleştirilmesi gerektiği sonucu bir kez daha ortaya çıktı.

***Yapılan yargılama sırasında dosyaya gelen belgelere göre, cinayetin planlayıcılarından Yasin Hayal, cinayetin işlenmesi sırasında olay yerinde bulunduğu dönük kuvvetli şüphe bulunan Osman Hayal ve öldürülen Hrant Dink emniyet tarafından takip edilmektedir. Bu bilgi, Rahip Santoro ve Malatya’da katledilen Zirve Yayınevi çalışanlarının da öldürüldükleri sırada emniyet tarafından takip edilmekte olduğu bilgisiyle birleştirilince çok dikkat çekici sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Devletin bu kadar yakından izlediği kişiler öldürülmekte ancak yine devletin izlediği faillerle ilgili maddi gerçeğe ulaşamamaktadır. Bu durum düşündürücüdür.**

Devlet, bu cinayetin sorumluluğundan kurtulmak istiyorsa, en azından kendi kurumları tarafından yürütülen incelemeler sonucunda ulaşılan tespitler ışığında sorumluları yargı önüne çıkarmalı, yargı kurumları da tüm bu dava ve soruşturmaları bir bütün halinde ve tek elden yürütülmesi için kararlılıkla harekete geçmelidir.